

CIV-CARE Poo1
SUB-POSITIONPAPER 004-01

VERTROUWEN ALS BESTUURLIJK LEGITIMATIEBEGINSEL

Documentcode:

CIV-CARE_Poo1_SHPP004-01_Vertrouwen-als-Bestuurlijk-Legitimatiebeginsel_vo.9

Status: Concept (open voor publieke reflectie)

Reikwijdte: Bestuursrechtelijke contexten, zorgketens, toezichtstructuren, publieke besluitvorming.

Onderdeel van: HPP004 – Vertrouwen als Voorwaarde voor Maatschappelijke Stabiliteit

Reeks: CIV-CARE Poo1 – Normatief kader voor zorg, rechtsbescherming en menselijke maat

1. INLEIDING EN AANLEIDING

Binnen bestuursrechtelijke en zorgcontexten wordt legitimiteit doorgaans beoordeeld aan de hand van rechtmatigheid, procedurele zorgvuldigheid en formele bevoegdheid.

Hoewel deze criteria essentieel zijn, blijkt in de praktijk dat rechtmatig handelen niet automatisch leidt tot ervaren legitimiteit. Besluiten kunnen juridisch correct zijn, maar desalniettemin leiden tot wantrouwen, polarisatie of escalatie.

Deze sub-positionpaper introduceert vertrouwen als aanvullend legitimatiebeginsel binnen bestuurlijke en zorggerelateerde governance-analyses.

2. DOEL EN FUNCTIE VAN DEZE SUB- POSITIONPAPER

Deze sub-positionpaper heeft een duidende en normatief-verdiepende functie en beoogt:

- het onderscheid te expliciteren tussen rechtmatigheid en legitimiteit;
- vertrouwen te positioneren als stabiliserend governance-beginsel;
- bestuurders en professionals handvatten te bieden voor reflectie vóór escalatie;
- te voorkomen dat juridisering het primaire antwoord wordt op legitimiteitsverlies.

De paper is niet casusgericht en bevat geen beschuldigende analyse van specifieke instanties.

3. NORMATIEF UITGANGSPUNT

Deze sub-positionpaper sluit aan bij de kernprincipes van CIV-CARE P001:

- menselijke waardigheid als uitgangspunt;
- proportionaliteit en tijdelijkheid van interventies;
- transparantie van bevoegdheden;
- participatie als stabiliteitsvoorwaarde;
- begrenzing van macht als legitimatie-eis.

Vertrouwen wordt hierbij niet benaderd als emotionele categorie, maar als bestuurlijk relevante stabiliteitsfactor.

4. RECHTMATIGHEID VERSUS LEGITIMITEIT

4.1 RECHTMATIGHEID

Rechtmatigheid betreft:

- bevoegdheidsgrondslag;
- naleving van procedurele voorschriften;
- motiveringsvereisten;
- toetsbaarheid door onafhankelijke rechter.

Deze elementen vormen de kern van rechtsstatelijke borging.

4.2 LEGITIMITEIT

Legitimiteit omvat daarnaast:

- ervaren rechtvaardigheid;
- herkenbare proportionaliteit;
- begrijpelijkheid van besluitvorming;
- daadwerkelijke participatiemogelijkheid;
- transparantie van rolverdeling.

Wanneer rechtmatigheid aanwezig is, maar legitimiteit ontbreekt, ontstaat spanning tussen systeem en betrokkenen.

5. VERTROUWEN ALS AANVULLENDE LEGITIMATIEGROND

Vertrouwen functioneert als:

- indicator van relationele stabiliteit;
- graadmeter voor systeemacceptatie;
- preventief signaal bij escalatie.

Vertrouwen kan worden ondermijnd wanneer:

- communicatie uitsluitend via dossiers verloopt;
- vertegenwoordiging participatie vervangt;
- risicosturing menselijke maat verdringt;
- besluiten als definitief en onherroepelijk worden gepresenteerd.

Het verlies van vertrouwen is niet per definitie bewijs van onrechtmatigheid, maar wel een governance-sigitaal.

6. BESTUURLIJKE IMPLICATIES

Wanneer vertrouwen wordt erkend als legitimatiebeginsel, ontstaan de volgende bestuurlijke implicaties:

1. Besluiten dienen niet alleen juridisch correct, maar ook uitlegbaar te zijn.
2. Tijdelijkheid van maatregelen moet expliciet worden gecommuniceerd.
3. Rollen en bevoegdheden dienen zichtbaar en controleerbaar te zijn.
4. Participatie moet reëel zijn, niet symbolisch.
5. Herpositionering moet mogelijk blijven zonder gezichtsverlies.

Deze implicaties vragen geen wetwijziging, maar bestuurlijke bewustwording.

7. VERHOUDING TOT WET- EN REGELGEVING

Deze sub-positionpaper:

- is aanvullend op de Awb en beginselen van behoorlijk bestuur;
- doet geen afbreuk aan rechtsmiddelen;
- vervangt geen klacht-, bezwaar- of beroepsprocedures;
- creëert geen nieuwe rechtsnorm.

Vertrouwen wordt gepositioneerd als governance-criterium binnen bestaande rechtskaders.

8. POSITIONERING BINNEN CIV-CARE P001

Deze sub-positionpaper vormt:

- SHPP004-01 binnen de reeks HPP004;
- een verdieping van legitimiteitsvraagstukken;
- een brug tussen systeemanalyse (HPP001–HPP002) en stabiliteitsmodel (HPP004).

Zij functioneert als normatieve reflectietool voor bestuurders, toezichhouders en professionals.

9. OPEN KARAKTER EN UITNODIGING TOT REFLECTIE

Deze sub-positionpaper is gepubliceerd als concept (vo.g).

CIV-CARE nodigt uit tot:

- juridische toetsing;
- bestuurskundige reflectie;
- toepassing in beleidsanalyse;
- kritische tegenlezing door professionals en burgers.

Niet om consensus te forceren, maar om legitimiteit te verdiepen.

10. SLOTVERKLARING

Rechtmatigheid is een noodzakelijke voorwaarde voor bestuurlijke legitimiteit, maar geen voldoende voorwaarde.

Wanneer vertrouwen structureel ontbreekt, verliest rechtmatigheid haar stabiliserende werking.

Bestuur dat vertrouwen erkent als aanvullend legitimatiebeginsel versterkt niet alleen de rechtsstaat, maar ook maatschappelijke stabiliteit.

GOVERNANCE EN VERSIESTANDAARD (CIV-CARE)

Deze sub-positionpaper wordt gepubliceerd volgens de CIV-CARE versiestandaard.

vo.9 – Concept

Inhoudelijk coherent, open voor reflectie en aanscherping.

v1.0 – Vastgesteld kaderdocument

Formeel vastgesteld en normatief referentiekader binnen CIV-CARE P001.

PUBLIEKE CALL-TO-ACTION

Deze sub-positionpaper is geen definitief oordeel, maar een uitnodiging.

Wij nodigen u uit om:

- te reflecteren op vertrouwen als bestuursbeginsel;
- voorbeelden te delen waar rechtmatigheid niet leidde tot ervaren legitimiteit;
- bij te dragen aan een governance-model waarin stabiliteit relationeel wordt versterkt.

Legitimiteit begint bij uitlegbaarheid.

Vertrouwen begint bij transparantie.